

В.П.Рибак,

старший викладач кафедри фізвиховання

Львівський національний університет ім. І. Франка

М.М. Мізеров,

кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізвиховання

Національний університет „Львівська Політехніка”

Г.П. Магльована,

старший викладач кафедри фізичної реабілітації

Львівський державний інститут фізичної культури

Л.В. Стрельбицький,

доцент кафедри фізвиховання і здоров'я, ЛФК і СМ

Львівський державний медичний університет ім. Д. Галицького.

О.Б. Дуліба,

кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізвиховання і здоров'я, ЛФК і СМ

Львівський державний медичний університет ім. Д. Галицького.

ТРИВАЛІСТЬ ЕТАПІВ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ З ПОРУШЕННЯМ ОБМІНУ РЕЧОВИН У ДВОХРІЧНОМУ ЦИКЛІ НАВЧАННЯ

Метою даного наукового дослідження було визначення тривалості етапів фізичного виховання у двохрічному циклі навчання студентів спеціальних медичних груп з порушенням обміну речовин. Нами застосовані загальновідомі методи фізіологічних досліджень (Магльований А.В., 1986-2000; Мізеров М.М., 1996; Мурахов І.В., Буліч Е.Г., 1997). Оцінка фізичного розвитку проводилась шляхом аналізу даних антропометричних змін.

Порівняння фізіологічних кривих посеместрово показало, що у студентів з порушенням обміну речовин (середня ступінь ожиріння), розширення адаптаційних можливостей організму відбувалось через 17 тижнів: на вершині фізіологічної кривої контрольного уроку було відмічено зменшення максимальної ЧСС на $22 \pm 2,5$ уд/хв, середньої пульсової вартості уроку - на 12 ± 2 уд/хв. Насичення артеріальної крові киснем знизилось в середньому за урок на $7,4 \pm 0,4\%$, при максимальній ЧСС - на $8,80,4\%$. Амплітуда зубця Т при максимальній ЧСС знизилась на 25% по відношенню до попереднього значення. Індекс тесту Руфф'є, в середньому зменшився на 2,9

одиниць. ЧСС за тестом Руфф'є, після хвилини відпочинку, по відношенню до пульсу в стані спокою склала $130 \pm 2,1\%$. Тривалість першого етапу занять виявилась рівною 17 тижням (вересень-грудень першого року навчання), що не відрізняється від вибраної тривалості за попередніми даними.

Аналогічним чином вирахована тривалість другого етапу педагогічного експерименту. До кінця 18 тижня занять з початку наступного етапу, за подальшим покращенням адаптаційних механізмів, на вершині фізіологічної кривої контрольного уроку максимальна ЧСС зменшилась на 22 ± 4 уд/хв, середня пульсова вартість уроку - на 14 ± 2 уд/хв. Насичення артеріальної крові киснем знизилось у середньому за урок на $6,3 \pm 0,2\%$, при максимальній ЧСС - на $7,8 \pm 0,8\%$. Амплітуда зубця Т при максимальній ЧСС, достовірно не змінилась. Індекс тесту Руфф'є в середньому зменшився на 2,9 одиниць. ЧСС за цим тестом, після хвилини відпочинку, в порівнянні з пульсом в стані спокою, становила $125 \pm 2,3\%$. Таким чином, другий етап фізичного виховання склав 18 тижнів (лютий-червень першого року навчання).

До кінця 35 тижня з початку наступного етапу занять відбулось покращення адаптаційних механізмів організму студентів. В результаті цього, на вершині фізіологічної кривої контрольного уроку максимальна ЧСС зменшилась на 24 ± 2 уд/хв, середня пульсова вартість уроку - на 16 ± 2 уд/хв. Насичення артеріальної крові киснем знизилось у середньому за урок на $4,2 \pm 0,1\%$, при максимальній ЧСС - на $5,6 \pm 0,3\%$.

Індекс тесту Руфф'є в середньому зменшився на 2,8 одиниць ЧСС за цим тестом,

після хвилини спокою, по відношенню до пульсу в стані спокою склала $120 \pm 2,5\%$. Тривалість третього етапу виявилася рівною 35 тижнів (вересень-липень другого року навчання).

Отже, двохрічний період фізичного виховання для студентів з порушеним обміном речовин можна побудувати з трьох етапів: двох на першому році навчання і одного - на другому.

І.М. Рінак

викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання

Львівський державний інститут фізичної культури

✓ РОЛЬ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ У ЗДОРОВОМУ СПОСОБІ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ

Однією із найгостріших проблем сучасного суспільства є збереження здоров'я людини у складних соціально-економічних умовах на фоні кризової екологічної ситуації. Встановлено, що стан здоров'я людини лише на 10% залежить від рівня розвитку медицини як науки і стану медичної допомоги, на 20% – від спадкових чинників, на 20% від стану навколишнього середовища і на 50% – від способу життя [1].

Здоровий спосіб життя (ЗСЖ) дозволяє значною мірою розкрити ті цінні якості особистості, котрі необхідні в умовах динамічного розвитку суспільства. Це, перш за все, висока розумова і фізична працездатність, соціальна активність і творче довголіття.

Під "здоровим способом життя" у літературі розуміють такі форми та способи повсякденної життєдіяльності, які відповідають гігієнічним принципам, зміцнюють адаптивні можливості організму, сприяють успішному відновленню, підтримці та розвитку резервних можливостей, повному виконанню людиною соціальних функцій [7].

На думку вчених [2, 5], ЗСЖ – це комплекс оздоровчих заходів, які забезпечують гармонійний розвиток і зміцнення здоров'я, підвищення працездатності людей, продовження їхнього творчого довголіття. Він включає в себе такі основні елементи: високу професійну діяльність, відмову від шкідливих звичок, оптимальний руховий режим, особисту гігієну, загартування, раціональне харчування.

Деякі фахівці [3, 4, 6] децю звужують це поняття: ЗСЖ – це діяльність і звички, які

пов'язані з досягненням високої фізичної підготовленості і зниженням ризику серцево-судинних захворювань.

Основними чинниками ЗСЖ є дотримання режиму праці та відпочинку, правил особистої гігієни, визначення і обов'язкового виконання оптимального рухового режиму, раціонального харчування, рухової активності, загартування, усвідомлення шкідливості вживання наркотичних речовин, алкоголю, куріння та ін. (рис. 1)

Важливою складовою ЗСЖ є рухова активність. Вона відіграє важливу роль у формуванні, зміцненні та збереженні здоров'я людини. Разом з тим, зниження рухової активності, погіршення екологічного стану, економічної обстановки, збільшення стресових ситуацій негативно впливають на стан здоров'я людини, підвищують її захворюваність.

Рухова активність є важливим чинником збереження високої працездатності людини. Вона є не лише засобом здійснення рухової функції, але має загальнобіологічне значення. Здійснюючи тонізуючий вплив на центральну нервову систему, рухова активність сприяє досконалішому і "економічному" пристосуванню організму до навколишнього середовища. Обмеження рухової активності в останній час призвело до зниження функціональних можливостей організму людини. Гіпокінезія виступає однією з основних причин зниження адаптаційних можливостей організму. Нестача рухів – гіподинамія та гіпокінезія – призводить до патологічних відхилень у розвитку різних систем організму.